

ปถมสมโพธิ

ฉบับวัดสันฐาน ต.ป่าตัน อ.แม่ทะ จ.ลำปาง

ตุลาภรณ์ แสนปรน

ผู้ปริวรรต

นโม ตสสตถุ มหิมเกยา สตเมนะ พุทธา อนุนานะ มรียาสู สังเขยยะ พุทธา อนินานะ สุหาราธิ สังเขยยะ พุทธาณิโยเม มุกระกัปะปะเกวันทะ มิเต สุรักกเม สักกะเม อัมหากั สัตถา อิโต กัปปานั สัตตะ สหสสาธิกานั อสังเขยยานั มัญญูเก อมะมะวัตตินามนัคคะเร สุเมทโธ นามะ พรหมโณ หุตวา สัพพลิปปานั นิพพิตติตวามตาปิตุนั มัจจะเยนะ อนเนกโกฏี สัตตัง ธนั ปริ ปัมชิตวา หิมะวันตัง ปทิสิตวา อสิปปพชัง อังคิปปชยะ หิมะวันเตวสันโต จยานาหิยา โย นิพพิตเตตวา อากาเสนาวิจจติ โอกาสอันจักกล่าวทูลนิทานอันนานักแห่งพระสากยะ มุณีโคตมะเจ้าตนเดียวอันปรารถนาเป็นพระสัพพัญญูเจ้าในใจบ่ออกปากแต่รับอันอุ้มเอาแม่ตนข้ามน้ำมหาสมุทรวันนั้นมาเสี้ยวจิรกาลนานนัก ประหมานว่าได้ ๗ อสงเขยยะ ได้เห็นพระพุทเจ้าทั้งหลายต่อหน้าตนแท้ได้แสนยิบหมื่น ๕ พันตนเมื่อสมพารแก่แท้พ้อออกปากได้ว่า คูจัดปรารถนาเป็นพระตน ๑ กล่าวคำเท่านี้คีนานได้ ๙ อสงเขยยะ //

ได้เห็นพระพุทเจ้าต่อหน้าตนแท้ได้ ๓ แสน ๘ หมื่น ๘ พันตนคี่ได้หื้อทานรักสาสิลมากนักในสำนักพระพุทเจ้าทั้งหลายผู้เงื่อนั้น คินว่าได้ ลัทธิพะยากอรแล้วได้พลพระเจ้าทั้งหลายได้ ๒๗ ตนเมื่อสมพารแก่พ้อได้อรหันตผลละแล มีตั้งอันคี่ได้มาเกิดในกระกุลพรหมมผู้ใหญ่หนึ่งมีข้าวของมากนัก ญาติกาทั้งหลายคี่ใส่ชื่อว่าเจ้าสุเมธกุมมาร อยู่ในเมืองอมรวัตติ เมื่อใหญ่มาได้สิป ๖ ปลีเจ้าคี่จบเพททั้ง ๓ คือ รูปเพท ยัญชูปเพท สามเพท ตั้งอันเมื่อเสี้ยอายุพ้อแม่แห่งตนคี่ได้เป็นใหญ่แคะสมบัติอันมากกว่าร้อยโกฏี เจ้าคี่ได้สละหื้อทานแก่คนขอแลคนเทียวทางทั้งหลายบ่หลอแล้ว คี่เข้าไปสูป่าหิมะวันตังผู้เดียวเพื่อจักบวชเป็นระสีแล เมื่อนั้น พระยาอินทะคี่เห็นมหาปุริสะเจ้าเข้าไฟสูป่าหิมะวันตังคี่บังคี่บวิสุกัมมเทวบุตรคี่หื้อลงมาเนรมิตอาสรมบพัณณศาลาโจอมโชมที่อยู่เมื่อวันเมื่อคืนพร้อมชอุ้น คี่แถมมหาปุริสะเจ้าเห็นแล เจ้าเห็นอาสรมบพัณณศาลาอันนั้นคี่ยินติมากนักคี่กล่าวคาถาอันนี้มาแล //

อัสสะมิคฺคโตเมยหิ ปณณศาลาสูปามะตัจจกมัตตถะมาเปสิ ปัญจโทสวี่ วชิต์ อัตถะ คุณิ สมุเปตัง อภิญญาพละมาหิสิ อาสรมบพัณณศาลาโจอมโชมอันเว้นจากโทส ๕ อัน คุณ ๘ อันคี่กะทำแล้วแล เจ้าคี่อาสไรเชิงป่าเพชชากัมมัตตคี่กล่าวแล เจ้าคี่เข้าสู่ศาลาคี่แก้ผ้าอันตนนุ่งแต่เรือมาควรค่าได้พันคำไว้แล้วคี่นุ่งผ้าอันของด้วยย้ามุงคาคายแล้วแลห่มหนังสือผืนหนึ่งพาดเหนือบ่าแล้วคี่ผูกมัดเกล้าไว้เป็นชฎาแล้วยกเอาหาบแสรกแลคานอันเต็มด้วยเครื่องระสีแลหื้อไม้เท้าเทียวโจอมโชมแล้วคี่กล่าววว่า โอโห สุขขิ ปรมิ สุขขิ โอย สุขอันนี้คี่อันออกบวชนี้คี่เป็นสุขล้ำยิ่งกว่าสุขชอุ้นแล้วแล เจ้าคี่อยู่ในป่าหิมะพานตังบนานในระแวก ๗ วันนั้นคี่บังเกิดมหากุศลจิตอันประกอบด้วยโสมนัสเวทนาญาณสัมปยุตตะอสังขาริก อันเป็นอามาวจรชวณะเอาปถมะกสิณเป็นอารมณ์ภาวนาใจๆ คี่ได้โลภียญาณกับอภิญญา ๕ อันคี่สองไฟด้วยดวงอากาศทุกวันแล ครา //

ปางนั้น โททิปิงกระเจ้า เกิดมาเปนพระในโลกนี้มีหมู่อรหันตาเจ้าทั้งหลาย ๔ แสนตนเปนบริวารอาโสร
เชิงเมืองรัมมัตตอินกว้างได้ ๑๒ โยชนะเป็นที่โคจรคามแล้วคืบมาอยู่สำราญในมหาสุทสนวิหารด้วยอิริยา
ปถมิวิหาร ปางนั้นคนทั้งหลายมาชำระหนทางหื้อตนพระเจ้าโตมาเอาเข้าบิณฑบาตเจ้าสุเมธระสีหั้นแล้วคืบลงมา
จากอากาศถามว่าท่านทั้งหลายแปงหนทางจักหื้อผู้ใดโตมานั้นชา คนทั้งหลายกล่าวว่ ข้าแต่เจ้าคู ตูข้าทั้ง
หลายจักแปงหนทางหื้อพระเจ้าโตมาแล ว่าสนั้นค้กระนิงใจว่าดั่งนี้ แก่ก่อนคู้บ่ห่อนไต่ยินแล วันนีคู้มีลาภะ
มากน้กแล เจ้าค้ขอเชิงคนทั้งหลายเขาค้หื้อที่นึ่งร่ายน้กด้วยคำว่เจ้าระสีหิริทิมากน้กหากจักหื้อแล้วด้วยอิริ
อันมากน้กชะแล เจ้าค้กระนิงใจว่าดั่งนี้ จุจักหื้อแล้วด้วยแก้ว ๗ จำพวกค้ได้ด้วยอิริที่แห่งตนชะแล เทว่ว่าบมี
อานิสงส์มากแปดตั้งแปงเอาด้วยตนแล เจ้าจิงแปงหนทางบ่ทันแล้วเทื่อ พระเจ้าที่ปิงกระเจ้าอันมีอรหันตาเจ้า ๔
แสน //

ตนเปนบริวารค้สระเต้จมาก่อนหน้าหมู่อรหันตาเจ้าทั้งหลายคู้องอาจงามมากน้กแปดตั้งราชสีหั้นนั้นค้มี
แล เจ้าระสีหั้นพระพุทเจ้าตนเปนสุวัณณะมารอดงามน้กตั้งอันเจ้าค้กระนิงใจว่าคู้ก้เกทำตนคู้หื้อแปงชัวแก่
พระเจ้าก้บ่ทั้งอรหันตาเจ้าทั้งหลายเทื่อ เจ้าค้แก้ยงน้กเสื่อผืน ๑ อยู่แล้วค้อยนือเหนื่อเปลือกตมหั้นบัดเดียว
นั้นแล้วค้ค้มีตกล้ำชฎาตนนอนชัวอยู่เหนื่อหนึ่งเสื่ออันบุนั้นแล้วเจ้าค้กระนิงใจว่าดั่งนี้ ผิคุจักเอาอรหันตา
ผละหื้อพันจากวิภูษะสงสารค้ได้แปงอรหันตามผละอักคะสาวกตน ๑ หนุมกว่าอรหันตาเจ้าทั้งหลายค้จักไป
ตามหลังพระพุทเจ้าวันน้ชชะแล ชื่อว่าอรหันตามผละอักคะสาวกตน ๑ หนุมกว่าอรหันตาเจ้าทั้งหลายค้จักไป
ขามบ้อมอยู่ในอ้งมือตนเจ้าค้บ่เอาเหตุมีมหากรรณาเจตสิกตมุนั้นหากมาโยงหิวใจตนมากน้กเจ้าค้กล่าวคาถาว่
ดั่งนี้ หิเม เอเตนะ ตินณณะ ปุริเสนะ ถามะทสสินะ สัพพะปัญญุตต ปาปุนิตวา สันตเรส สเทวกั คุแปงผู้ชวยมี
กำลังปานน้กมีประโยชน์อันไต่ด้วยอันขามพันจากวิภูษะสงสาร //

ผู้เตียวนี้ชา คู้จักปรารถนาแปงพระสัพพะปัญญาแล้วจักเอายงคนแลเทวดาทั้งหลายขามพันจากวิภูษะ
สงสารหื้อพันจากทุกข์ทั้งมวระเทื่อ เจ้าค้มีมิตาเล็งคู้พระพุทเจ้าด้วยอันรักน้กนารสสมิพระพุทเจ้าค้แปงออก
ทัวไฟในป่าไม้แลแผ่นดินคู้จตั้งหุดผล้อยด้วยน้ำคำเจ้าค้มีใจอันขมชื่นยินดีมากน้กแล้วค้กล่าวเชิงพระพุทเจ้าว่
ภันเต ภควา ข้าแห่งพระพุทเจ้าก้บ่ทั้งอรหันตาเจ้าทั้งหลายอย่าไต่ย่าเปลือกตมที่นึ่งย่าตนขานี้ไฟตางชัวเพื่อ
หื้อแปงประโยชน์มากน้กแก่ผู้ข่าในกาละอันจักมาพายนานี้เทื่อ พระพุทเจ้าค้เล็งคู้รสสมิอันมีบุญสมพาร
ไต่พ่าเพ็งเต็มดินน้กค้กระนิงใจว่าดั่งนี้ ผิว่า ระสีตนน้กจักปรารถนาแปงพระตน ๑ เสมอดั่งคูนีค้จักได้แปงเพียงแท้
ดีหลี พระพุทเจ้าค้กระนิงดั่งนี้แล้ว จักทำนวยามหาปุริสเสเจ้าตั้งอันค้คู้คุณ ๘ ประการในสนาตระแห่งตนเจ้า
สุเมธระสีหั้นยังคู้บวรมารดีน้กด้วยคุณ ๘ ประการนั้นได้อันใดชา อันนึ่งค้เกิดแปงชาติคน อันนึ่งแปงผู้ชวยค้
บวรมารดีน้กด้วยองคะทั้งมวระ อัน ๑ ค้ประกอบด้วยตีเหตุกะ //

ปฏิสันติอันแปงอุปปีไต่ยอันจักได้เล็งอรหันตามผละในอิตตะภาวะอันนึ่งอัน ๑ ค้ได้หั้นพระสัพพะปัญญา
ต่อหน้าตนอัน ๑ ค้บวชแปงระสีตนประเสฎอันนึ่ง ค้อได้โลกิยญาณก้บอภิญญาณ ๔ อัน อัน ๑ ค้มีบุญสม
พารหากไต่ห้อมเหยียบไต่แสนก้บ่แล้ว อันนึ่งมักปรารถนาแปงพระสัพพะปัญญาแท้พระเจ้าค้เล็งคู้คุณ ๘ ประการ
ในสนาตระตนเจ้าสุเมธระสีค้บวรมารค้แปงพระสัพพะปัญญาเพียงแท้ตั้งอันจักทำนวยค้ปรายเข้าตอกดอกไม้ ๘
ก้ามือชูชาคูณแล้วค้ทำนวยทวยในท่ากลางหมู่ปริสสะทั้งหลายว่ ดุรา ปุริสสะทั้งหลาย อัญญุโส อสิ อันว่า
ระสีตนน้กไซ่นโยโสสามานปุคคละผู้ไต่ผู้อื่นสักคนเลีย พุทธกัโล หุตวา ค้แปงหนอนพุทังกูรพระเจ้าตน ๑ ป่ง

ใครในกาละอันจักมาพายนี่เลี้ยง ๔ อสงเขยยะปลายแสนมหากัปจักได้เป็นพระเจ้าตน ๑ ชื่อว่าโคตมะ
แม่ชื่อว่าสริมหามาयाเทวี พ่อชื่อว่าพระยาสุทโธธนะ จักได้เกิดในเมืองกบิลวัตถุ ไม้บาแพงต้นนึ่งสูงได้ร้อย
สอกจักเป็นไม้มหาโพธิ์อัคคะสาวก //

ตนขวาชื่อว่า อุปติสสะ ตนซ้ายชื่อว่าโกริตะแล ภิกขุตนอุปัฏฐากชื่อว่าอานนท์ ภิกขุณีสองตนเป็น
อัคคะสาวิกา ตน ๑ ชื่อว่า เขมา ตน ๑ ชื่อว่า อุบลวณณา จักมีพายน้าชะแล เมื่อนั้น คนทั้งหลายก็กล่าวเชิง
มหาปริสสะเจ้าว่าดังนี้ มหันต์ ปรกติ ตูยหิ ตริทิสถยภูจฉต ภาวะ สัพพิติโย วิวขันตุ สัพพิโลก วินัสสตมาเตภวัต
วันตะราย โสสุลลิจิปปิ โพธิ มุตตมึ ยถาปิ สมะโย สัพพิเต บุปปันติ บุปปิโน ทุมาคะเถวัตมหารา อันว่าพุทธ
ยานนะ บุปปสิ ที่ปกรัสสะ สัตถุโน ปาทะ มุลเล กตวา ภินิหาโล สัตถุ สันติเร ลัทธพยากรณา อโฬสิโส มหา
ปริสสะเจ้าตนนั้นได้กะทำปนิธานปรารธนาเป็นพระสัพพิญญูในที่ใกล้ตีนทั้ง ๒ แห่งพระที่ปิงกรเจ้าวันนั้นเป็น
ต้นได้พยากรณ์ในสำนักพระที่ปิงกรเป็นอภิถมะหวัที่แล ตโต ปฎติ แรกแต่นั้นไฟเจ้าได้พยากรณ์ในสำนัก
พระเจ้าทั้งหลายว่าได้ ๒๕ ตนมีพระที่ปิงกรเจ้าเป็นต้น พระกัสสปะเจ้าเป็นที่สุดแล ยาระ เวสันตรัสสะ อัตตะ
ภาเวฐฐิต สัตตะกะ มหา //

ทาน ปริจาคิ จชิตวา ปารมี กุฎิ คเหตวา ตูลิตา บุเรนิพัตติ แรกแต่ขึ้นมาต่อเท่าได้เป็นพระยาเวสสัน
ตระนี้เจ้าก็ได้หื้อ สตะ สัตตะกะมหาทานแลอันแล ๗ ร้อยกับทั้งหื้อลูกรักเมียรักเสมือชีวิตเป็นทานแล มหาปถวิ
แผ่นดินหลวงหลวงหน้าว่าได้ ๒ แสน ๔ หมื่นโยชนะคนนามน้ำสมที่สาครเป็นประธานแผ่นดินคี่เป็นอันไหว
หวั่นสนั่นก้องร้องครางคลั่งตั้งอันนักหนาประหมาน ๗ ที่เป็นสักขีแก่ปารมีเจ้าไว้ถ้าสัพพิญญุตตัญญานวันนั้น
แล เจ้าก็ถือเอายอดทานปารมีเป็นต้นแล้วก็ได้ไฟเกิดในชั้นฟ้าตูลิตาอันเป็นที่ไฟเกิดแห่งโพธิสัตเจ้าทั้งหลายแต่
ก่อนด้วยมหาวิกันตอันประกอบไฟด้วยโสมนัสเวทนาญาณสัมปยุตตะอสงขาริกจิตเป็นสุคคติปฏิสันติเจ้าก็ได้
เสวยสัมปัตติในชั้นฟ้าตูลิตาเสี่ยงจรการณนิก ๔ พันปสิทิพพิ ฌิวาจักนับเป็นปสิในเมืองคนเรานี้ได้ ๕๗ โภภู
ปลาย ๖ ล้านปสิแล ตทา ทัสสะ ทัสสาโต กธาตฺติ เทวตาโยสมาคตา อายาจิงสูง ในกาละเมื่อนั้น เทวตาทั้ง
หลายมี //

อินทาทิราชแลพรหมเป็นประธานคี่มาแต่หมื่นโลกธาตจจักรวารคี่มาประสมชุมนุมกันขึ้นไพธาณานิมนต
นายงมหาปริสสะเจ้าด้วยคำถาว่า อยิ กาโล ยันเต มหาวิลละ อุปพะ มาตุ กุสิยิ สเทวกิ ตารยันโต พุชฌิสสะ
อมัตต ปทึ มหาวิลละ ตูรา เจ้าตนมีเพียรตนหาทุกข์ขบได้ อยิ กาโล อันว่า กาละอันนี้คี่เป็นกาละอันควรแก่เจ้าคุ
ลงเอาปฏิสนธิเกิดในท้องแม่ในมนุสโลกเมืองคนพื้นเทือะ คันว่าเจ้าคุออกมาพ้นจากท้องแม่แล้ว จุงออกไป
บาวลาคได้เป็นพระสัพพิญญูเป็นพระแล้วเอายังคนแลเทวตาทั้งหลายหื้อข้ามพ้นจากโอะมะวิญญูะสงสารหื้อได้
เลิกนรพานดับทุกข์ทั้งมวรเสียเทือะ ในขณะที่เมื่ออินทา พรหม มารารณา นิมนตนาขอหื้อได้มาเกิดในเมืองคน
วันนั้นเจ้าคี่เลี้ยงดูยังมหาบุญจิวิโลกณะ ๕ ประการ คื่อ กาละแลประเทสแลทิปกุละ มวาระพร้อมแล้ว เจ้าคี่หัน
แล้วคี่จิงรับปฏิญาณแก่อินทา พรหม ทั้งหลายแล บ่บานเท่าใดมหาวิบากลูกนั้นมาเป็นจุดติแล้ว มหาปริสสะ
เจ้าคี่มีสติแล ปัญญา //

ตั้งหมื่นบ่ปรากฏแล้วคี่ลงมาเอาปฏิสนธิในท้องแห่งนางสริมหามาयाเทวี อัคคะมเหสีแห่งพระยาสุทโธ
ธนะในเมืองกบิลวัตถุด้วยมหาวิบากจิตอันประกอบด้วยโสมนัสเวทนาญาณสัมปยุตตะอสงขาริกติกกะภาวะคี่
นักเป็นสุคคติปฏิสนธิในเมืองคนนี้ปสิดับเร้าเดือน ๘ เพ็งเมงวันผัดยามจักใกล้รุ่ง ประกอบด้วยฤกษ์บริสุทท์งาม

นักปราศจากบาปเคราะห์ทั้งมวลแล ในคืนนั้นนางเทวีตนเปนแม่ฝันว่าทำจตุโลกบาลทั้ง ๔ มาหามแทนอันนางนอนนั้นไฟสู่อันตตสระในป่าหิมวันต์แล้วอาบน้ำนางเทวีเปนตั้งพ่อแม่อาบน้ำลูกนั้น พระยาทั้ง ๔ คิ่รุ่งผ้าทิพย์แลหาของหอมทิพย์แลมาทัดดอกไม้หื้อแก่นางแล้วคิ่หามแทนมาไว้ในวิมานอันมีในดอยเงินอันนี้ ถัดนั้นนางคิ่ฝันว่าช่างเผือกตัวนี้ถึงเอาดอกบัวขาวดอกหนึ่งข้ามดอยลงมาสู่ดอยเงินแลกระทำร้องเสียงก้องสระเครื่องผิดทักขิณาเชิงแทนอันนางนอน ๓ รอบแล้วเปนตั้งผ้าช่างกล้าขวาเข้านางคิ่สะดุ้งตื่นกระชั้นฝันแล้วคิ่บอกแก่พระยาสุริสุทโธระนะ //

มหाराชยามรุ่งเช้าขึ้นพระยาคิ่หื้อหามายังพราหมณ์ผู้รู้ทำนายนิมิตความฝัน ๖๔ คนมาแล้วคิ่หื้อกินเข้ามธุปายาสอันประกอบด้วยน้ำสะบิอันมีรสมากนักในไตรคำชุกคนแล้ว พระยาคิ่บอกยังนิมิตตระฝันแห่งนางเทวีแก่พราหมณ์ทั้งหลาย พราหมณ์ทั้งหลายคิ่ทวายเป็นดั่งตนได้เห็นว่าดั่งนี้ ข้าแก่ มหาราชาเจ้า ส่วนว่านิมิตตระฝันอันนี้มหาปุริสสะเจ้าตนประเสริญลงมาเอาปฏิสนธิเกิดในท้องอัครคมเหสีเทวีในกาละเมื่อจักใกล้รุ่งวันนี้เที่ยงแท้ทีหสิแล มหาปุริสสะเจ้าตนนั้น คันว่าออกจากท้องแม่แล้ว ฝิวอยู่ในคราวาสวยาวเรือกี้จักได้เปนพระยาจักกวัดติราชปราบที่ปทั้ง ๔ ชะแล ฝิวออกบวชคิ่จักได้เปนสัพพัญญุต ๑ ปีกลาตบคลาชะแล ว่าอัน พระยาไต่ยนิค้ำพราหมณ์ทำนายทวายนิมิตตระฝันแห่งพราหมณ์ทั้งหลายคิ่ชมซึ่งยินดีมากนักคิ่แต่งคนทั้งหลายหื้อเฝ้าแหนรักสายังนางอัครคมเหสีชยาแห่งตนมากนักด้วยค้ำว่า ดูรา เฝินทั้งหลาย มหาปุริสสะเจ้าลงมาเกิดในท้องแห่งอัครคมเหสีเทวีบัดนี้แล ตุมเห อันว่า สูทำนทั้งหลายจุงเฝ้าแหนรักสา //

ยังนางอัครคมเหสีเทวีด้วยดีเทือะ ว่าอัน แรกแต่กาละนั้นไฟเมื่อหน้าพระยาคิ่ลวดบไฟใกล้นางเทวีได้ด้วยอาณุภาวะบุญแห่งมหาปุริสสะเจ้าอยู่ในท้องแม่ฝินคิมิแล เจ้าอยู่ในท้องแม่แห่งตนถึงสิบเดือนบัวรมวแล้วคิ่ออกมาจากท้องแม่แห่งตน ยามนั้นหมื่นโลกจักรวาลคิ่ร้องก้องหวั่นไหวไพมาพร้อมกันเปนอัสสันมีมากนักในปรีระวายเส็ดเดือน ๖ เฝิงเมงวันสุกยามแตรจักใกล้เที่ยงวัน คันว่าเจ้าออกมาแล้วอยู่นานประหมาน ๕ วันพระยาสุริสุทโธระนะคิ่หื้อหาพราหมณ์ทั้งหลายผู้จบเพททั้งหลายได้ร้อยคนมาเพื่อจักใส่ชื่อมหาปุริสสะเจ้าแล้วคิ่แต่งสักการะบูชาพราหมณ์ทั้งหลายหื้อกินเข้ามธุปายาสอันมีรสมากนักในไตรคำชุกคนแล้ว คักกล่าว ว่า ดูราพราหมณ์ทั้งหลาย ตุมเห อันว่าสูทำนทั้งหลายผู้สละลาตในสารทเพททั้งมวรุ่งใส่ชื่อลูกคูหื้อเปนหมั้นในวันนี้เทือะ พราหมณ์ทั้งหลายกล่าวดั่งนี้ ข้าแห่งมหาราชาเจ้า ส่วนว่าเจ้าราชบุตรตนนี้เกิดมา สิทธิ โอโถ จักหื้อแล้วประโยชน์แก่โลกทั้งมวรดาย เหตุนี้ผู้ข้าทั้งหลายคิ่จักใส่ชื่อว่าสิทธิถะกุมมาร ในวันนี้เป็นหมั้น แรกแต่วันนี้ //

ไฟเมื่อหน้าพระราชเจ้าจุงใส่ชื่อเจ้าสิทธิถะกุมมารเทือะ พระยาคิ่เล็เก้อพราหมณ์ทั้งหลายผู้จบเพทอันวิเสสแท้ได้ ๘ คน กะทำสักการะบูชายิ่งนักแล้ว คิ่หื้อนังใกล้ตนคักกล่าว ว่า ท่านทั้งหลายจุงทวายุลูกคูด้วยเอกันตะสิทธิแท้ค้ำเดียวแก่คูบัดนี้เทือะ ถ้าพราหมณ์ ๘ คนนั้นพราหมณ์ ๗ คนคิ่ยกนิ้วมือตนขึ้นแลคน ๒ นิ้วทุกคนว่า ข้าแห่งมหาราชาเจ้า ส่วนว่า เจ้าราชกุมมารลูกมหาราชาเจ้านี้เมื่ออยู่ปราสาทราชเรือนหลวงคิ่จักได้เปนพระยาจักกวัดติราชตีหสิชะแล ว่าอัน บวชคิ่จักได้เปนพระสัพพัญญุต ๑ แล้ว พราหมณ์ผู้ ๑ ชื่อว่าโกณฑัญญะ พราหมณ์ผู้ยังหนุ่มอันนี้อยู่พายหลังพราหมณ์ ๗ คนนั้นคิ่ยกนิ้วมือตนขึ้นนิ้ว ๑ สำแดงแก่พระยาสุริสุทโธระนะว่า ข้าแห่งมหาราชาเจ้าอย่าได้สงไสยเทือะ เจ้าราชกุมารตนนี้จักอยู่ในคราวาสวยาวเรือกี้จักหื้อได้เปนพระยาจักกวัดติราชปมีแล เจ้าราชกุมารตนนี้จักออกบวชแล้วลวดได้ตรัสประยาสาสัพพัญญูปเปนพระเจ้า

เพื่อจักไฟเหล่านในสวนอุทยานได้เปนต์จักมาเถิงตัวบัดเดียนั้นกล่าวว่ ตูรา สารถี ส่วนว่ามิงค์คีคีคี คีบพัน จากมัจจราชธัมมคังจักรู้ตายสันนี้บ้อย่าชะแล มิงจุงเอาคูคินเมื่อเทือะ สารถีคือว่ายหน้ารถเอามหาปฐิสสะ เจ้าคินเมื่อสุปราสาทราชมณเทือะค้อยู่แล อันนี้เปนนิมิตอันถ้วน ๓ แล ในวันอันถ้วน ๔ เจ้าคิงไฟเถิงท่ากลาง ทางคี่หั้นน้กบวชเจ้าต่นนึ่งมีสีสะคี่หัวอันชุตหมตคีน้กนึ่งฝ้าย้อมฝาดสะพายบาทห้อยบ่าถือฉัตต์มากายเจ้าหั้น แล คีถามสารถีว่ ตูราสารถี ปุคคละผู้้นบเปนต์เราอันชา สารถีกีถ่าวว่ ข้าแห่งมหาราชเจ้า ปุคคละผู้้นชื้อว่ น้กบวชเปนที่รักจำเรือใจแก่คนแลเทวดาทังหลาย //

มากน้กกะทำสันนี้เพื่อจักแสวงหายังนิพพานอันดับทุกขีในสงสารเสียแล เจ้าได้ยินว่เปนน้กบวชตั้ง อันคีมี่ใจชมชื่นยินตีมานักคี่หื้อสารถุการ ๓ ทีแล้วกล่าวว่ ตูรา สารถี เราใคร่เปนน้กบวชตั้งเจ้าต่นนี้แล เจ้า กล่าวคำเท่านี้แล้วมีใจอ่อนน้อมลงไฟในอันจักบวชนั้นมากน้กเจ้าคี่บคินเมื่อคี่ไฟสนุกเหล่านในสวนอุทยานเสีง วันค้ำ ๑ คีมี่แล อันนี้เปนนิมิตอันถ้วน ๔ แล ในวันนึ่งพระยาอินทคี่หื้อวิสสุกัมมเทวบุตรถลงมาประดับมหาปฐิส สะเจ้างามน้กกว่าช้วนแล เถิงยามเอยนคี่ไฟนึ่งอยู่ริมสระโปกขรณีนันเปนมังคละคี่น้กคั่งอัน ยามนึ่งหนังสือคี่ มารอดว่านางยโสธรรราชเทือคี่ประสูติได้ลูกชายผู้ ๑ มีวิถณะอันงามคุดคั่งค้ำแล ว่อาอัน เจ้าได้ยินชรวาสนอัน นันคี่สยบไฟด้วยกำล้งสินหารักลูกนึ่งแล เถิงยามเอยนเจ้าคี่ตั้งสติสมาธิคี่แล้วว่ากุมมารผู้้นจักเปนต์ราหุตนคุด จักเปนต์พระจันท์ผ้นกันอยู่จักผุกคูไว้กับวิถุญะสงสารชะแล ว่อาอัน เทต่นน้กษะกรุลทังหลายใส่ชื้อว่ราหุล กุมมารเพื่ออันแล ยามเอยนมมหาปฐิสสะเจ้าคี่ลี //

ลาคลาคลาดเมื่อสุปราสาทแห่งต่นแล ยามนึ่งนางคี่สาโคตมีลูกอวแห่งต่นหันมหาปฐิสสะเจ้างามน้ก เสียกว่าช้วนคี่สักเสีญด้วยคาถาว่ นิพพุตานุ นะสามคี่ตง นิพพุโตนุ นะโสปีตา นิพพุตานุ นะสาณาริยาสาย อี ยะทีโสปะติ ตูราชาวเรายิงผู้ใดเกิดมาปางนี้ได้เปนมแม่เจ้าสิทธถะกุมมารนึ่งผู้้นมีโสทุกขอันดับเสียแล้ว ชายผู้ใดเกิดมาได้เปนพ่อเจ้าสิทธถะกุมมารคั่งอันชายผู้้นมีโสทุกขอันดับเสียแล้ว เจ้าสิทธถะงามปานนี้ได้ เปนผัวแห่งยิงผู้ใดยิงผู้้นมีโสทุกขอันดับเสียแล มหาปฐิสสะเจ้าได้ยินค้ำว่ดับโสทุกขว่อาอัน ดับโสทุกขนึ่ง เท่ามีนิพพานเปนสุขสิ่งเดียวแล เจ้าคี่เอาคำเท่านี้เปนนิมิตคี่น้กว่ไฟบวชวันนึ่งจักได้นิพพานแท้บ้อย่าชะแล เจ้าคี่ถอดส้อยมุกดาในคอแห่งต่นออกถ่าว ๑ ครวค้ำแสนค้ำใช้ไฟหื้อแก่บัตเดียนั้นหั้นแล ในคินนึ่งเจ้าคี่ คีถิงมหาภินิกขมนะอันออกบวชมากน้กด้วยทวารวิถิจิตตูปตต่นแล ในเมื่อปลงมะยามข้ามพันไฟแล้ว เจ้าคี่ ตัดเสียยังสิน //

หาพินทนะละเสียยังสรีสมปัตติแห่งต่นอันนับไปได้เปนอนันตอเนกบรู่กรือยอนเนกสังขยาคีละเสียยังนาง ยโสธรรเทืออันเปนอัครคมะหะสีแห่งต่นอันยังอยู่เปนคู้กับด้วยต่นแลงามล้ำยิ่งกว่านางนาสนมทังหลายเจ้าคี่ละ เสียยังนางนาสนมทังหลายอันได้ ๔ หมื่นยอมชัตติยะกัญญาพร้อมชุตคน เจ้าบมีใจเอื้อเพื่อสักอัน เจ้าคี่เล็งคุดยัง สมปัตติทังมวรเปนต์ต๋อมน้ำลายอຍาดลินถ่มยามเดียวบคินนึ่งแล เจ้าคี่ตัดเสีญาติกาปริโคธะวงสาพายพ้อได้ ๘ หมื่นกระกุลเสียแล้ว คีตัดเสียยังกระกุลพายแม่ต่นคี่ได้ ๘ หมื่นกระกุลมีพระยาสรีสุทโธธนะมหาราชเปน ประชาน มหาปฐิสสะเจ้ามีกำล้งเท่าข้างสานพันโกฏคี่สระเดจขึ้นซิมล้ำแก้วกัณฐักตัวประเสีญเปนราชยานอัน ประเสีญยาว ๑๘ สอกออกไฟจากเมืองกัปปิลวัดถุยามเที่ยงคินเดจก็แล เทวดาคี่ถือไม้ไต้ไฟก่อนหน้า ๖ หมื่น พายหลัง ๖ หมื่น พายซ้าย ๖ หมื่น พายขวา ๖ หมื่น เรือเรือรอดทุกเบือ่งทุกพายเจ้ามีสันทะอามาตย์แก้ว เปนผู้ถ้วน ๒ ม้นคี่ //

บอกว่าแม่น้ำโนมานที่มีกองชายอันขาวบริสุทธิ์ดั่งน้ำเงินได้ยินว่าแม่น้ำโนมานที่มีกองชายอันขาวบริสุทธิ์ดั่งน้ำเงิน กรียาอันคูวชในแม่น้ำที่นั่นจักได้เป็นพระเจ้าตนหนึ่งบ่อย่าชะแล ที่นั่นเจ้าคือเออสาชระนันมล่าที่อ้อมนั้นแล้วคือสัญญาแก่มล่าแก้วกัณฐักตัวกล้าหาญด้วยสันตินแห่งตนที่อ้อมว่ายหน้าหรือแม่น้ำโนมานที่แล้ว คันไพรอดแล้วเจ้าคือสระเต้จลงจากหลังมล่าแก้วกัณฐักแล้วเจ้าคือแก้อยมกฤษะณณีทั้งมุกดาหรือผ้ากาสิผีนแพงคำหื้อแก่สันทะอามาตย์ว่า ดูรา สันทะอามาตย์ ท่านจูงเอามล้ากับเครื่องประดับอันนี้เมื่อบอกแก่ศรีสุทโธระนะพระปิตดาคุยกับทั้งนางปชาปติโคตมีแลนันทกุมมารน้องคุยกับทั้งชนะปะทะกัลยาณิเทือะ คุจักออกบวชวันนีบ่คืนเมื่อกับด้วยมิงแล สันทะอามาตย์ก็กัมขราบแทบตื้นมหาปุริสสะเจ้าแล้วร้องให้รำไรไผมาว่าเจ้าคุณเดียวเพนท้าวพระยาอยู่สุขสำราญตั้งร้อจักมาอยู่ในป่าไม้ตนเดียวได้นั้นชา คันสันทะอามาตย์ร้องให้เมื่อแล้ว //

ตั้งอัน มหาปุริสสะเจ้าคือเอามีตศรีกฤษะณยะด้าแก้วแล้วคือเออหวมดเกล้าอันทาด้วยบิณนหอมอันอบพันคราบมีกลิ่นอันหอมตื้นัก คันว่ากะทำภินทันกรียาอันตัดขาดแล้วกล้าไว้ในมือแห่งตนคัสจักจะอทิฏฐานอติวิจจะเน ด้วยคำวาตั้งนี้ ฅิว่าคุณแลจักได้เป็นพระพุทเจ้าที่เียงแท้บ่ค่างตั้งอันหวมดเกล้าแห่งคุดยาได้ตกลงมาเหนือแผ่นดินนี้แต่เทือะ เจ้าอทิฏฐานแล้วคือซัดหวมดเกล้าขึ้นสู่อากาสสูงได้โยชนะหนึ่งตั้งอัน อินทาทิราชตนเพนใหญ่แก่เทพพดา ๒ สวรรค์ทวโลกคือเออกระออบแก้วใหญ่สูงได้โยชนะ ๑ มารับเอาด้วยหัวแห่งตนเมื่อก่อเจตियะหลังนึ่งสูงได้โยชนะ แล้วด้วยแก้วอินทนิลจุไว้ได้ชื่อว่าจุหวมณิเจตियะเจ็ดไว้เพนที่ไหวแก่ทเวดาทั้งหลายในท่ากลางเมืองดาวตังสา สวรรค์ทวโลก ยาวชัฒตตนา ตราบต่อเทวบดินแล มหาปุริสสะเจ้าอทิฏฐานแล้วซัดหวมดเกล้าขึ้นไปบ่ตกลงมาเหนือแผ่นดินเจ้าคือยินตีมากนกว่าคัจักได้เป็นพระเจ้าตน ๑ บ่คลาดบ่คลาเหตุนี้อันนี้ชะแลที่นั่น เจ้ามีใจมักใครได้ //

อัญฐะบริขารเครื่องอันเพนนักบวชในขณะนั้นแล คฎิกามหาพรหมตน ๑ เพนสหายแห่งตนเมื่อพระพุทเจ้ากัสสัปะเจ้าวันนั้นอันอยู่ชั้นฟ้าสททาวาส คัรู้ใจแห่งมหาปุริสสะเจ้าคือเอายังอัญฐะบริขารแห่งตนแต่ต้นกาลพริกทิพพมิตันว่า ติจิวร คือผู้กัณฐักผ้าพาดผ้าสบงแลทูนหัวตนลงมาถวายหันบัตเดียวนั้นแล เจ้าคือแกกัมพลอันตนนึ่งแต่เรือนมาควรรค่าเสนค่างวางไว้แล เจ้าคัณฐักผ้าอ้อมผาดผีน ๑ เพนสบงผูกกายะพันชนะที่อ้อมนั้นแล้วห่มจิวรสังฆาฎิเจ้าคือทรงอรุหิตตะธัชะคันตาเพนนักบวชตนประเล็ญคองามเพนตั้งพระปัจเจกพุทเจ้าดีหลีเหตุได้สตับรับเอาแล้วในสำนักพระพุทเจ้าทั้งหลายแต่ก่อนมานักแล เมื่อนั้นมหาปุริสสะเจ้าคือลีลาคลาไฟสู่ป่าไม้ม่วงชื่อว่าสุปิยะวันบะอยู่หั้น ๗ วันด้วยปีพพชาสู่แห่งตน มหาปุริสสะเจ้าออกบวชในปลีกาบยี่เดือน ๘ เพ็งเมงวันจันทรยังมีเที่ยงคั้นแล ปีพพชาชะวันณนา นิตถิตา มหาปุริสสะเจ้าคือพรากจากป่าไม้ม่วงนั้นไฟสู่เมืองราชคฤหะ //

ด้วยบาทอย่างตื้นเสียงหนทางยาว ๓๐ โยชนะเพื่อจักเอาบิณชิตบาตคืออยู่สำราญในร่มไม้ต้น ๑ อันมีที่ใกล้ข้างดอยปันทวะปีพพะหั้นแล เมื่อนั้น พระยาพิมพิสารคัมาไหว้มหาปุริสสะเจ้าคือเวนราชสมปัตติทั้งมวรอันกว้างได้ ๓ ร้อยโยชนะเต็มด้วยสรริสมปัตติและกระกุลอันได้สิบ ๘ โกฎิเต็มจัดยัดกันเินเขตต์ด้าว ๓ ร้อยโยชนะหื้อเพนทานแก่มหาปุริสสะเจ้าคือรับเอาราชสมปัตติบ้านเมืองมีประหมานเท่านั้นคักกล่าว ว่า ดูรา มหาราชสมปัตติบ้านเมืองอันนั้นจูงไว้แก่มหาราชตั้งเกาเทือะ เรापระโยชนะด้วยบ้านเมืองกับทั้งสมปัตติทั้งมวรนั้นแล พระยาคันิมนต์ขอปฏิญญาว่า เมื่อใดเจ้าคุดได้ตรัสสัพพัญญูเพนพระเจ้าแล้วอั้งอันขอเจ้าคุดจูงมาสู่เมืองข้าก่อนท่านทั้งหลายเทือะ มหาปุริสสะเจ้าคือหื้อปฏิญญาแก่พระยาพิมพิสารด้วยประการตั้งอันหั้นแล อลโข โพธิสโต

อนุบุพพะ นจริ กัญจะ มาโน อาลา รัญจะ อุททะ กัญจะ อุปปะ สังกะ มิตวา อาญะ สมาปัตติโย นิพพเตตวา
นาย มัคโค โพธิ ยาติ ใน //

กาละนั้นโพธิสัตว์เจ้าข้าจะเดินเทศจาริกไปด้วยลำดับคามนิคมพระราชธานีทั้งหลายแล้ว เข้าไปสู่อำพา
ระสี อุททะระสีเจ้าข้าอยู่เห็น คีหื้อบังเกิดอัญญะสมาปัตติ ๘ ประการแล้วเจ้าข้าพิจารณาเห็นว่าเปนโลกียะเบบ
หนทางไฟสู่นิพพานได้ตั้งอัน เอโกวะ อุทุมมละเน สัพพัสสานิ มหาปธาน ปทิตวา เจ้าข้าเท่าตน ๑ ตนเดียวตั้ง
ปณิธานกะทำเพียรพำเพ็งเปนอันประเสริญในป่าไม้เดี่ยวเสียง ๖ วัสสาคิปปได้เปนพระเจ้าข้าครั้นเงใจว่า เหตุคูกิน
อาหารมากนักชะแล เจ้าข้ากลิ่นอาหารก็ถอยลงมาแลเพื่อแลหน้อยก็ถึงเชิงกินงาแลวันแลเมื่อดับได้เปนพระ
เจ้าข้าครั้นเงใจว่าจักมีประโยชน์อันกินงาแลวันแลเมื่อดับนี้ เจ้าข้าลวดบิณฑิหากินลูกไม้อันหล่นตกนั้นมากิน
เปนอาหารคิปปได้เปนพระเจ้าข้าครั้นเงใจว่ายังไฟหาลูกไม้มากินนิกยังบวรวิโรคคตาย เจ้าข้าไฟหาลูกไม้มากิน
แล ไม้ต้นใดมีลูกตั้งอันเจ้าข้าโพธิอยู่ในที่ใกล้เกล้าไม้ต้นนั้นแล้วกินลูกไม้อันนั้นไปไฟไหน คิปปได้เปนพระเจ้า ข้า
เจ้าข้ากลิ่นอาหารทั้งมว //

เข้าเมต ๑ งาเมต ๑ ลูกไม้ลูก ๑ คีตคิปปินแล เมื่อเจ้ากลิ่นอาหารทั้งมวตั้งอันคืออยากน้ำมากนักเจ้าข้า
กินน้ำพายมือ ๑ ที่นั้นลักษณะใหญ่ ๓๒ คีต ลักษณะหน้อยได้ ๘ สิบทศคีต คีตอันตรายกับหายไฟเสียงหันแล สัก
กระ สลิริ ปรหม ลามกะ ชาต ตนมหาปุริสสะเจ้าทั้งมวคิปปินลามกะถ้อยช้ายนักดูข้างคิปปินทั้งมวเจ้าข้าเอามือ
ลูบหัวตมคิปปินกลิ่นดีออกมาแล โสเอว มหันต ทุกขิ อนุภาวันโต ปินะ เอว จินเตสิ เจ้าได้เสวยทุกขมาก
นักตั้งนี้คิปปินเจ้าข้าครั้นเงใจตั้งนี้คิปปินเมื่อหาพ้อพระยาสิริสุทโรธนะมหาราชกับทั้งนางโยโสธราเทวีอันเปน
อัครคมะเหสีแห่งคุณแล้วจักกินเข้าน้ำโภชนะสาธิตอันมีรสแล้วจักกินนอนอยู่เหนื่ออาสนาอันอ่อนนุ่มสุขุมานเทือะ เจ้าข้า
ครั้นเงใจอันแล อชชต พุทโธ ภวิสามิติ จินเตสิ มหาปุริสสะเจ้าข้าเท่าครั้นเงใจว่า จักได้เปนพระเจ้าวัน
ชะแล ที่นั้น คีตได้เสวยยังทุกชะเวทนามากนักก็ลึบขบทั่วไฟเหนื่อแผ่นดินนอนอยู่หันแล เมื่อนั้น เทวดาตน ๑ คี
ไฟ //

ด้วยอานุภาพเมื่อบอกแก่พระยาสิริสุทโรธนะตนเปนพ้อว่าลูกมหาราชไฟกะทำเพียรได้เปนพระเจ้า
ตายไฟแล้วแล พระยากล่าวมีลูกคิปปินได้เปนพระสัพพัญญุตตายเพื่อแล พรามหม์ทั้งหลายทวยแล้วว่าอันดีหลี
ตาย เราบเชื่อคำเทวดาแล้ว ท่านจูงหนีไฟเทือะ เทวดาตนนั้นคิปปินอ่าจอยู่ได้คิปปินหายจากที่นั้นหันแล มหาปุริส
สะเจ้าได้สติสมาธิดีแล้ว คีตลูกไฟนั่งอยู่ได้ร่มไม้ชมพูต้น ๑ ครั้นเงใจว่าตั้งนี้ จักได้เปนพระเจ้าด้วยอันกลิ่น
อาหารนี้มีแล ที่นั้นเจ้าข้ากินอาหารเปนปกติมาตั้งเท่าหันแล เจ้าข้ามีตนอันเต็มงามตั้งเท่า อินทริยะคิปปินวิณะ
อันใสบวรวิโรคคินัก มหาปุริสสะเจ้าข้ามีลักษณะใหญ่ได้ ๓๒ คีต ลักษณะหน้อย ๘๐ ทศคีต คีตพำเพ็งเต็มมาตั้งเท่า
มีตั้งว่าเปนตั้งลำดับคิปปินแล มหาปุริสสะเจ้าออกบวชแลกะทำเพียรด้วยทุกขียากลำบากแกใจปางนี้เปนที่สุดที่
ช้อยแล้วจึงได้ตรัสสัพพัญญุตญาณเปนพระเจ้าได้โลกนี้แล กะทำเพียรทุกขียากลำบากสันนี้เท่ามีพระโพธิสัตว์
เจ้า //

อันปรารถนาเอาสัพพัญญุตตนเดียวแล ส่วนว่าพระปัจเจกโพธิเจ้าสร้างสมพารแลตนแล ๒ อสงไขย
ปลายแสนหมากกับ กะทำเพียรคิปปินได้เปนพระเจ้าแล อรหันตาเจ้าทั้งหลายมีตั้งว่ามหาสาริปุตต์แลโมคคัลลานะ
อันเปนสาวกยุคสร้างสมพารแลตนแลอสงไขยปลายแสนหมากกับแต่สำนักพระอโนมทัสสีวันนั้นคิปปินกะทำ
เพียรสันนี้คิปปินได้เปนพระเจ้าแลจักปรารถนาเปนพระปัจเจกคิปปินได้ง่ายนักเปนตั้งจักกวัตติราชอันมารอดมีตนนั้นคิ

บ่เอาเหตุมหากุศลมาโยงใจตนแล เจ้าออกไพบวชอยู่ตนเดียวในป่าไม้วิเวกตนเดียวอยู่เพนเพื่อนเนื่อกเสื่อ
สิงห์สี่ทราขสี่ระมั่งกวางทรายอยายอยู่ด้วยกันมากนั้ก น้ำไหลพัดหนีผ้าสะอาดเพนนิรันตรบ่ขาดสายเพนทุกข
เทวดาอันถนัดยิ่งนักผู้เดียวเพื่อจักหื้อเพนคุณอตุระติแรกบ่รู้จัก็ร้อยอนเณกสังขยาแก่คนแลเทวดาทังหลายแล ออกโ
ถัดนั้นเมื่อเดือน ๖ ออก ๘ คำเมื่อจักใกล้รุ่งมหาปุริสสะเจ้าฝืนหันนิมิตใหญ่ ๕ อันฝืนว่าเอาแผ่นดินเพน //

ชะลีนอน ฝืนว่าเอาดอยหิมวันต์สูงได้ ๕๐๐ โยชนะเพนหมอนนอนเอาหัวเมื่อเหนือ ฝืนว่าเอามือต
กล้าช้ายพาดไว้เหนือน้ำสมุทท์เบื้องวันออก ฝืนว่าเอามือตกล้าชวพาดไว้เหนือน้ำสมุทท์เบื้องวันตก ฝืนว่าเอา
ตีนทั้ง ๒ พาดไว้เหนือสมุทท์เบื้องใต้แล เจ้าก็พิจารณาตุ้รู้ว่าฝืนอันนี้ไหยนั้ก จุ้จักได้เพนพระเจ้าเพียงแท้บ่
คลาดบ่คลาชะแล คันรุ่งแจ้งวันนั้นเจ้าก็ชำระตนดีแล้ว คีไฟเอาเข้าบิณฑบาตยังถาณะเวลาอันครแล้ว คีเข้าไฟ
นั่งอยู่ในที่ใกล้เกล้าไม้โคธตัน ๑ อว่ายหน้าเมื่อวันออก ในขณะนั้นไม้โคธตันนั้นคันรุ่งเรื่องดีมีรสสมิ มหา
ปุริสสะเจ้าดุจตั้งหุดหล่อด้วยน้ำค่านันแล ไม้โคธตันนั้นเพนที่ปรารภนาแห่งนางสุชาดาอันเพนลูกสาวเสนกะผู้
อันอยู่ในเสนกะนิคม เมื่อนางยังเพนสาววันนั้นคันมาปรารภนาในที่ใกล้เกล้าไม้ต้นนั้นว่าคังนี้ ข้าแห่งรุกชเทวดา
เจ้าของจุ้หื้อข้าได้ผ้ผู้อันมีชาติเชื้อเสมอกันแล้วจุ้หื้อข้าได้ลูกชายก่อนลูกยิง คิมจาคำปรารภนาข้าบ่รวมรดตั้ง
อัน ข้าจัก //

มาบูชาเจ้าคู้ด้วยข้ามธูปายาสอันหุงด้วยน้ำนมจ้วอันปราศจากนั้กจึงใส่ไตรคามาบูชาทุกปลีชะแล เมื่อ
นั้นคำปรารภนาคัสสมริทธีแก่นางแล วันนั้นนางคีเอาน้ำนมแม้ว ๘ ตัวอันบ่อนออกมาแต่แม้วจ้วพันลงด้วล
มาแล้วหุงข้ามธูปายาสใส่ไตรคาลูกนึ่งควรค่าได้แสนค่างด้วยไตรคาลูก ๑ แล้วเอาผ้าขาวปกบนแล้ว ยอทุนหัว
ตนแล้วอว่ายหน้ารอเกล้าไม้โคธแล้วคีหันมหาปุริสสะเจ้าใส่ใจว่าเทวดาอันอยู่ยังไม้โคธตั้งอัน คิมใจชมชื่น
ยินดีมากนั้กแล้วคีลวดหื้อไตรคาคือมือมหาปุริสสะเจ้าแล้วกล่าวว่ ข้าปรารภนาด้วยประการสันโดแลสมริทธีตั้ง
อัน เจ้าคูปรรภนาคีจุ้สมริทธีด้วยประการคังอันเทือะ นางหื้อพอรแก่โพธิสัตเจ้าแล้วเท่านั้นคีเมื่อสูที่อยู่แห่ง
ตนหันแล มหาปุริสสะเจ้าคีเอายังไตรข้ามธูปายาสไฟสูแม่่น้ำเนรัฐชราไว้ไตรเข้าในที่นั้นแล้วลงอาบน้ำออกมา
นั่งอยู่ในร่มไม้รังต้นนึ่งอันเพนมาเกะท่าข้ามธูปายาสหื้อเพน ๔ ละกอนแล้วสัน ในที่นั้น //

คันว่าเจ้าสันแล้ว ชวิระไตรเสียหื้อหมดดีแล้วเจ้าคีกะทำสัจจะอทิฏฐานว่าคังนี้ ฝิว่าจุ้จักได้เพนพระ
สัพพัญญูเพียงแท้คังอันใครลูกนั้จ้งไหลเมื่อเหนือทวนชระแสน้ำเทือะ เจ้าคีลวยไตรไฟในแม่่น้ำเนรัฐชรา ไตร
อันหาจิตเจตนาบ่คิ่คังมีจิตใจคีไหลทวนชระแสน้ำเมื่อเหนือคองามองอาจคังตั้งราชหงส์ค้ำ ไก่มหาปุริสสะเจ้า
ได้ ๑ ๑ ว่าแล้วคีค้ำมุดลงไฟพัดไตรพระเจ้า ๓ ลูกก่อนนั้นเสียงคังเพรง เพรง ๒ ทีแล้วคีลงไฟชอนอยู่ใต้ไตรพระ
เจ้า ๓ ลูกก่อนอยู่หันแล ในขณะนั้น ส่วนว่า พระยานาคตัวชื่อว่ากาละนาคราช ได้ยินยังเสียงอันนั้นคักกล่าวว่
วันคีคีเพนพระเจ้าตน ๑ วันวาคีเพนพระเจ้าตน ๑ หายามจุ้จักกลับบ่ได้แล คันว่ากระนึ่งใจคังนี้แล้ว มันคี
ออกมาไหว้มหาปุริสสะเจ้าแล้วกล่าวว่เจ้าคู้จักได้เพนพระเจ้าตน ๑ เพียงแท้บ่สงไสรบ่คลาดบ่คลาด้วยสัจจะ
อทิฏฐานไตรลูกนั้หากเพนหมั้นเจ้าคืออย่าได้สงไสรเทือะ เมื่อเดือน ๖ ออก ๑๕ ค่านันคีลีลาคลาจากที่นั้นคีไฟอยู่
ป่าไม้รังอันมีดอกประกอบด้วยกนิชะ //

คันชะอันหอมมากนั้กในที่ใกล้แม่่น้ำเนรัฐชราคีชำระวิสุทธจิตตวิสุทธิเจ้าคีได้อัญฐสมมาบ่ตติในป่าไม้รัง
ที่นั้นยามตะวันเออนเจ้าคีลงมาอาบน้ำในแม่่น้ำเนรัฐชราแล้วออกมานั่งอยู่ในที่ใกล้เกล้าไม้รังหันแล ยามเออน
ร่วมกว้างเจ้าคีสระเต้จออกจากป่าไม้รังคองอาจคังตั้งข้างसानลงน้ำมันเจ้าคืออว่ายหน้าเข้าสู่ขวงหลวงมหาโพธิตน

มีลำอันขาวแปดตั้งลดเงินมีใบเขียวงามตั้งแหวงหนกยุงนั้นเจ้าไต่หนทางอันเทวดาหากประดับงามนั้น กว้างได้ ๘ อุสุภะ คือ ๘ ร้อยวา เจ้าคืบเขงขามกลั้วสักอันคองอาจดุงตั้งเกสรราชสีหราชันนั้นคิมี่หันแล เมื่อนั้น สห ปัตติ มหาพรหมลงมาถึงฉัตต์ขาวกว้างได้ ๓ โยชนะกั้งแล สันตุลิตเทวบุตรแด สุมายาเทวบุตรต์ คัลมาถือจาวมอรร ไหโย ๓ คาวุตต์ คือว่า ๖ พันวาไฟ ๒ トラบข้างพระยาอินทเทือหอยสังข์ลูก ๑ ชื่อว่าวิชยุตตระใหญ่คาวุตต์นี้้ง เป่าไฟก่อนหน้ามหาปฐิสสะเจ้าแล หอยสังข์ลูกนั้นเป่าที่เดียวเสียงอันดั่งนั้น ๔ เดือนจึงหายแล ทำวตุโลกบาล ทัง ๔ ถือฉัตต์พัตจาวมอรรกั้งพาย //

หลังมหาปฐิสสะเจ้าแล เทวดาคั้วล้อมแปนบริวารมหาปฐิสสะเจ้าเข้าไฟสู่ช่วงมหาโพธิ์นับได้วันนั้น แล เจ้าคั้วสะเต็งขึ้นนั่งเหนือคาเขียว ๘ กำมืออันโสถถิยะพราหมณ์หากหื้ออันลาวาดเจือเหนือดิน ทังนั้นเจ้าคั้ว กะทำสัจจะอทิฏฐฐานคั้วแปนแทนแก้วชिरเพทกกว้างได้สิบ ๔ สอกคั้วออกมาแต่แผ่นดินเจ้าคั้วนั่งพับพอนางเชิงอ่วย หน้าไฟวันออกอ่วยหลังรอกเล่าไม้มหาโพธิ์ต้นนั้นแล ไม้มหาโพธิ์ต้นนั้นมีลำอันขาวตั้งลดเงินนั้นสูงได้ร้อยสอก นับแปนวา ๑๕ วาแล เจ้าคั้วกะทำเพียรด้วยคั้วว่าคั้วได้แปนพระเจ้าเหนือแทนแก้วที่นี้ตั้งอัน หนึ่งคั้วคั้วดี เลือคั้วคั้วดี เอ็นคั้วคั้วดี แม่นไซแห่งขอบคาคาไฟด้วยชายเอ็นเทามีแต่หนึ่งเปล่าติดคั้วอยู่คั้วแลแล้วพะอะ แม่นว่ากระคั้วคั้วอยู่ไฟ เหนือแทนแก้วที่นี้คั้วจ้งแล้วเทือะ トラบโตบได้แปนพระเจ้าคั้วบ่ลูกหนีเจ้าแทนแก้วที่นี้แล้ว วันนั้นพระอาทิตย์ไป ทันตกเทือเจ้าคั้วประจัญพัมมารผู้ชื่อวัสสะวัตติผู้เนร //

มิตมือได้พัน ๑ ถืออาวุตต์ข้างศิริเมกขราชสูงได้ร้อย ๕ สิบโยชนะอันมากับด้วยเสนามารมากนักลวงสูง แต่แผ่นดินนี้เมื่อบได้ ๙ โยชนะลวงกว้างพายชายได้ ๑๒ โยชนะ พายขวาได้ ๑๒ โยชนะ ลวงยาวแต่ช่วงไม้ มหาโพธิ์ถึงกำแพงจักรวาลแล มหาปฐิสสะเจ้าประจัญพัมมาแลโลกทังมวรบเขงขามกลั้วสักอันคองอาจดุงตั้ง เกสรราชสีหราชันคิมี่แล ในเมื่อปถมะยามคั้วได้บุพเพนิวาสานุสสติญาณบ่ลอสักอัน แรกแต่ตนได้แปนสมุทธะระสี ได้ลัทธิระพยากรณ์ที่ใกล้บาททัง ๒ แห่ง พระที่ปังกอรเจ้าวันนั้นนับแต่นั้นมาได้ ๔ อสงไขยปลายแสนมหา กั้วบ่ด้วยลำดับมาตราบต่อเทืออันได้แปนพระยาเวสสันดรว่าดั่งนี้ คั้วได้แปนพระยาเวสสันดรแล้ว คั้วว่าคั้วคลาด จากอันแปนพระยาเวสสันดรแล้วคั้วได้ไฟ //

เกิดในชั้นฟ้าตุลิตตา คั้วบ่คั้วคลาดจากตุลิตตาแล้วได้ลงมาเอาปฏิสนธิในท้องแห่งนางสรีมหามายาเทวีใน เมืองกั้วปิลวัตถุมายอยู่ที่ใกล้แม่น้ำอันชื่อว่าโนมานที คั้วพรากจากอโนมานที มาอยู่ในป่าไม้ม่วงชื่อสุปิยวัน พราก ทันมาอยู่ในเมืองราชคหะนครแล้วมาอยู่ในสำนักกระสี คั้วพรากจากอาหาระสีแลอุททกะระสีมาอยู่ป่าไม้เตือ คั้ว พรากป่าไม้เตือมาอยู่ในที่ใกล้ไม้โคธ คั้วพรากจากป่าไม้โคธมาที่สันเขามรุปายาสริมแม่น้ำเนรัญชรา คั้วพราก จากที่สันเขามรุปายาสมาอยู่ในป่าไม้รังข้างแม่น้ำเนรัญชรา คั้วพรากจากป่าไม้รังมานั่งเหนือแทนแก้วในกาละ บัดนี้แล เจ้าคั้วมานั่งเหนือแทนแก้วพิจารณาคั้วด้วยประการดั่งนี้วันนั้นแล ในเมื่อมัชมิะยามเที่ยงคั้วนั้นเจ้าคั้วได้ จักขุญาณตาทิพคั้วคั้วหันยังอันเกิดอันตายแห่งตนแล สัตต์ทังหลายด้วยตาทิพมากนัก เมื่อนั้นแล ถัดนั้นเจ้าคั้ว ชำระโลกิยะวิสุทธิ ๔ อัน คือ ทิฏฐิวิสุทธิ สังขาริวิสุทธิ มัคคา //

มัคคะญาณทัสสนะวิสุทธิ ปฏิปทาญาณวิสุทธิแล ปัจจุสกาละ สัพพะพุทธานิ อาจิณณ ปัจจะยา กาละ ญาณ โอตเรตวา ปฏิจจสมุปาเท สมิสตีวา ยามจักใกล้รุ่งนั้นเจ้าคั้วปลงญาณประยาลงในปัจจะยาลกาละอัน พระพุทธเจ้าทังหลายหากห้อมเหยียบมาแต่ก่อนมากนักในขณะนั้นหมื่นโลกจักรวาลคั้วหวั่นไหวโพมาคั้วตั้งอยู่ใน ใบบัวเมื่อลมมาพัดกวัดแกว่งโพมาคั้วร้องร้อยที่พันคาบแปนตั้งภาชนะทองอันท่านหากตีด้วยคั้วอันเหล็กนั้นเจ้าคั้ว

ร่ำเพ็ญปัจฉิมสมุปบาทอันมืองคะได้ ๑๒ อัน ปฏิสันธิ จตุสังเขย ปาฏิวิภาวิสตาการา ด้วย อัญฐะกาบ ทัสสะกาบ ด้วยอนุรุมว่า อวิชชา ปัจจยา สังขารา สังขาระ ปัจจะยา วิญญาณ วิญญาณะ ปัจจยา นามะรูป ด้วย ปฏิโลมะ ว่า อวิชชา ยัตถะเว อเสสะวิราคะนิโรธา สังขาระ นิโรโธ สังขาระ นิโรธา วิญญาณะ วิโรโธ วิญญาณะวิโรธา นามะรูปะนิโรธา ดังนี้ ในกาละเมื่อปัจฉิมยาม มหาปุริสสะเจ้าคู้หื้อบังเกิดกามาวัจระมะมหากุสลจิตตะ //

อันประกอบด้วยโสมนัสเวทนาญาณสัมปะยุตตะอสังขาริกตักขะภาวะลูกอันเปนกามาวัจระชวณะ เจ้าค้อเอาอานาปานัสสติกัมมัฏฐานเปนอารมณ्हื้อบังเกิดเปนปริกัมมภาวะนาทีนึ่ง เกิดเปนอุปจาระที่ ๑ เบน อนุโลมัญญาณ ๒ ที่ ถัดนั้น โคตรัญญาณคู้ได้อาเสวะนะปัจจยะโคตรัญญาณคู้ตักในจิตตักขณะทีนึ่ง โสตาปัตติมคคะญาณคู้ตักในจิตตักขณะทีนึ่ง เกิดเปนอุปจาระทีนึ่ง เกิดเปนอมนุสโลมัญญาณ ๒ ที่ ถัดนั้น โคตรัญญาณคู้ได้อาเสวะนะปัจจยะโคตรัญญาณคู้ตักในจิตตักขณะทีนึ่ง โสตาปัตติมคคะญาณคู้ตักในจิตตักขณะทีนึ่ง โสตาปฏิผละคู้ตักถิตตักขณะทีนึ่งเปนปถมะวิถีในปถมะมคคะแล ถัดนั้นเจ้าคู้ปัตติปัตติหื้อได้อรหันตะ มคคะญาณชื้อ อาสะวัชชะยัญญาณพิจจารณาอุยงอันเสี้ยยังอันหลอแห่งกิเลสทั้งหลายอันมคคะทั้ง ๔ หากข้าเสี้ยนเจ้าคู้รู้ว้าปถมะมคคะข้ากิเลสเสี้ยนแล้วเท่านั้น ทุตติยะมคคะข้า //

กิเลสเสี้ยนแล้วเท่านั้น ตติยะมคคะข้ากิเลสเสี้ยนแล้วเท่านั้น อรหันตะมคคะข้ากิเลสเสี้ยนแล้วเท่านั้น เจ้าคู้รู้ว้า มคคะทั้ง ๔ ข้ากิเลสเสี้ยนแล้วทั้งมวรได้รื้อยลิบอันแล้วบ่หลอสักอันแล ในเมื่อพระอาทิตย์สระเดจขึ้นมาในปาจิณโลกธาตูก้าวันออกเรื่องเรื่องทุกเทศห้องห้องจักรวาลนี้ตั้งอัน ในขณะนั้น มหากริยาจิตตอันประกอบด้วยโสมนัสเวทนาญาณสัมปะยุตตะอสังขาริกเปนกามาวัจระจวณะจิตตนั้นคู้เกิดเปนสัพพัญญุตญาณเปนพระพุทเจ้า ประดับด้วยญาณมีปฏิสัมภทาญาณทั้ง ๔ เบนต้นคู้ตักลงในสันตาระตนปุริสสะเจ้าแล พุทโธ ชาโต เกิดเปนพระ สัพพัญญกับด้วยอัสนัจฉนากันวันนั้นได้ปลีกคู้สันเดือน ๖ เพ็งเมงวันพุชยามจักใกล้รุ่งวัดตัพทักขณะในขณะอันเพ็งกล่าวว้าอรุณโณจจตนั้นแล ในวันนั้น //

ส่วนว้าหมื่นโลกจักรวาลคู้ไหวพร้อมกันที่ ๑ ทีเดียวมีรัสสมิเกี่ยวกันเปนอันเดียวเต็มทั่วห้องห้องจักรวาลทั้งมวรไพเนนารคู้ดับขั้นนั้น ภาณุมาพระอาทิตย์มีรัสสมิอันเอยนนักพระจันทร์คู้ปราสาจากมุลทิลพ้าเพ็งเต็มบัวร์มวรได้ ๑๕ ค้าเปนบ่กขัตตราชาคู้สระเดจขึ้นมาพร้อมกบด้วยพระอาทิตย์นักขัตฤกษ์ดาวทั้งหลายมีรัสสมิเรื่องเรื่องมากนักเปนเปี้ยวในพื้นอากาศทั้งมวรแล เทวดาอันอยู่ในหมื่นโลกจักรวาลหม่มิทธิอาณุภาวะคู้ไหลหลังถ้งเข้ามาในมจคู้จักรวาลนี้มากนักจิมจัดยัดกันอยู่เปนหมู่หมื่นตนแสนตนเพื่อจักใคร่หันแลใคร่ไหว้แลบูชาพระสยมัญญาณอันมีคุณอตุลวิบูลวิสุทธิสุดไสได้เปนพระเจ้าใหม่หัวทีวันนั้นแล ถัดนั้นพระอยู่ในมหาปฏิฐานทั้งมวร ๕๗ วันแล้ว คันเมี้ยนสัตตะหื้อเดือน ๘ ออก ๑๒ ค้าพระเจ้าลีลาไฟสุป่าอิสิปัตตะนมะคคะทาพันยามเอยนแล้วพระคู้กะทำอาสไรเชิงเมืองพาราณสีราชธานีกว้างได้ ๑๒ โยชนะ ๙ หมื่น ๖ พันวาเปนทีโคจรคามคู้เข้าวัสสาในป่า //

อิสิปัตตะนมะคคะทาพันวันนั้นแล ในวันเดือนสิบเพ็งเจ้าคู้นั่งอยู่ที่ใกล้ลำไ้มร้างต้นนึ่งเทศนาธัมมจักกัปปวัตตะนะสูตรแก่เทวดาทั้งหลายอันมาแต่หมื่นจักรวาลยังพรหมทั้งหลายสิบ ๘ โภกิมิเจ้าอัญญะโกณฑัญญะเปนประธานพระคู้ตั้งไว้ในอรหันตผละก่อนทั้งหลายแล้วคู้เข้าวัสสาในป่าอิสิปัตตะนมะคคะทาพัน ที่นั้นออกวัสสาแล้วคู้ยู่หื้อเมี้ยนระดูฝนถึงวันเดือนยี่แรมค้านั้นนั้นพระพุทเจ้าไฟสุประเทศชื้ออุลูเวลา คู้บวชภัทคคิยราชกุมमार ๓ สิบตนด้วยเอหิภิกขุปปพชาในราวป่ากัปปาสิกกัณณะอันมีในระแวกหนทางไพรอดอุลูเวลาคู้ได้วัน

เดียน้อยอยู่ในที่นั้น ๒ เดือนคั้วพระสีทั้งหลายพันตนมีอุลเวละกัศสัปะเปเนประธานด้วยเอหิภิกขุปัพพชาแล้ว
คระนิงใจว่าจักไฟแก่ปฏิญาณอันตนได้หื้อแก่พระยาพิมพิสารมหาราชคัไฟสู่วีเียงราชคหะรอดในวันเดือน ๔
เพ็งด้วยลำดับคัมมะนิคมณะราชธานีพระคั้อยู่ในเวฬุณฺณญาณอันมีในที่จิมใกล้ //

เวียงราชคหะเสี้ยงระดูหนาว ๔ เดือนแล้วอันมีชีนาสาวะภิกขุยิบหมื่นตนคั้วว่าหมื่น ๑ เปนชาวอง
คัมคัคะระ หมื่อน ๑ เปนชาวักปิลวัตถุ หากเปนบริวารคัไฟสู่กัปิลวัตถุด้วยอันไฟหั่วที่กัด้วยกาพุทธายอัน
เกิดร่วมวันเดียวแห่งตนเปนมัคคุเทศกนัหนทางแท้แล แต่ราชคหะไฟเืองกัปิลวัตถุใกล้ได้ ๖ โยชนะ ๔ แสน ๘
หมื่นนา พระพุทธเจ้าไฟตามสำราญปรับแลวันเดียวแลโยชนะ ๘ พันวาคอมได้ ๒ เดือนรอดกัปิลวัตถุอันเป
สัญญาติเทศแห่งตนแล เืองวันเดือน ๘ เพ็งนั้นคัเทศนามหาเวสสันดรชาฎกวันนั้นแล แต่ันมานานได้ ๗ วัสสา
ในปิลถัวัน ๗ นั้นวันเดือน ๘ เพ็งนั้นพระคัไฟกะทำมกะปาฎิหารในที่ใกล้เคล้าไม้ม่วงตันชื่อคัณทิมมรุกกะ ใน
เมื่อแล้วมกะปาฎิหารนั้นคนทั้งหลายแลเทवादทั้งหลายได้ชาวโกฎิตนพระคัตั้งไว้ในโสตาปัตติมคคะญาณแล้ว
พระคัสระเดัจไฟสู่ดาวตังสาด้วย ๓ บาทยางตีนตนนั้นเหนือหินบัณฑุกัมพล //

สิลาบาทอันเปเนาสนาแห่งพระยาอินทากว้างได้ ๕๐ โยชนะ ยาว ๖๐ โยชนะ ลวงหน้าได้ ๑๕ โยชนะ
มีในที่ใกล้ไม้ปาริชาติคัคือไม้ทองหลางทิพอันสูงได้ร้อยโยชนะมีกลินคัณระอันหอมฟุ้งไฟได้ร้อยโยชนะมีรสสมิ
เรือเรืองไฟได้ ๕๐ โยชนะเพือว่าจักเทศนาอาภิธัมมาเทวดาทั้งหลายแล เหตุตั้งอันอถกถาจารย์เจ้ากล่าวในนิทาน
อฎฐสาริณีตั้งนี้ กรุณาเยสัตเต สุปัณญา ยัสสะ มหะสิเนญเยสะ รัมเม สุตัพเพ สุปัตติถะ ยถา รุจิยัตตะยัส
สัตเต สุสะ มุสสาหิตมานะโส ปาฎิเหรา วัสสันมทิ วัสสันเตติ ทสาละเย ทวาริสกะ มุมทิ บัณฑุกัมพล นามะเก
สิลาสะเน สนินโน อาทิจโจว ยุคัณระ วิเร จักกะวาฬ สฬัสเสทิ ทสะคัมม สัพพะโส สันนิ สิโนนะ เทวานิ คณณะ
ปริวาริโกมาตริ ปุมกั กตวา ตัสสะ ปัณญาเย เตชสา อภิธัมมกถามคัคัเทวานิ สัมปะวัตติยิ พระพุทธเจ้าตนมี
มหากรุณา //

โสภานะเจตสิก ลูกนั้นคัมายเืองจงใจตนคัไฟนั้อยู่เหนือหินบัณฑุกัมพลสิลาบาทอันมีหมู่เทวดาทั้ง
หลายมาแต่หมื่นโลกธาตุจักรวาลมาทั้งแวดล้อมเปนบริวารรอดทุกเบือ่งทุกพายแล้วมีนางสริมหามาयाเทวบุตร
ตนแม่เปเนประธานด้วยคัถาปัญญาลูกนั้นพระคัเทศนาอภิธัมมา ๗ กัมพิมินิกเขปราสืออภิธัมมา สังคณิ
ปกรณะเปเนเคล้าด้วยคัถากุสลาติคักะว่า กุสลาธัมมา อพยากะตาธัมมานี้แล เทศนาอภิธัมมาแล้วพระคัเทศนา
วิภังคะธาตุคัถาปัญญัตติ กถาวัตถุ ยมกะ มหาปฎิฐาน เปนอภิธัมมาปิฎก จัดด้วยขันธะได้ ๔ หมื่น ๒ พัน
ขันธแทนคัปาณมสริมหามาयाแม่แห่งตนแล ในเมื่อแล้วอภิธัมมาเทศนานั้นเทวดาทั้งหลาย ๘ หมื่นโกฎิตนมี
มหามาयाเทวบุตรเปเนประธานพระคัตั้งไว้ในโสตาปัตติผละอันเปเนโลกุตระคุณัตตาตยังคัคคัติปฏิสนธิพร้อม
กันทั้ง ๕ คัได้หันยังนิพพานต่อหน้าแท้เปเนตั้งบุคคละผู้ //

มีตาอันประกอบด้วยจักขุปราสาทหันรูปแลหันมณฑลพระจันทรอันพำเพ็งบัวรมวรนันแล ออกวัสสาวัน
มหาปวารณาพระคัลงมาจากดาวตังสามาด้วยขันไคแก้วอันกัายแต่ดาวตังสาลงมาหั่วขันไคแก้วล้าต่ำลงจำจิม
ปะตุเวียงสังกัสสนคอรเพื่อสอนอภิธัมมาแก่มหาสาริบุตรวันนั้นแล ถัดนั้นพระคัจะเดินเทศด้วยลำดับคัมมิ
คณณะราชธานีทั้งหลายสอนคนแล เทवादทั้งหลายด้วยอันเทศนาธัมมมากนัแล แต่อันเปเนพระเจ้านั้น ๔ สิบ
๕ วัสสาเทศนาทั้งมวเรเปเนปิฎกทั้ง ๓ เปเนนิกาย ๕ อันเปเนขันธะ ๘ หมื่นแล พระเจ้าตนนี้้นาคนแลเทวดาเข้าสู่
เมืองแก้วอันประสิฎคืออินพพานมีประหมานชาว ๔ อสงไขยปลายร้อย ๖ สิบโกฎิปลายแสนตัวสัตต์แล หาก

เปนจารีตนิจจปเวณีแห่งพระเจ้าทุกตนแล ในเมื่ออายุพระเจ้าได้ ๘ สิบทัสเข้าวังสาทสกะพระคัมภีร์เมืองปาวา
นะคีโพสันเข้าในเรือนจันทะกุมมารลูกช่างคำแล้วคั้งเกิดพยาธิห้อง //

ลงเลือดมากนักกายะพะอันได้พันโกฏิตัวช่างสานคี่ผ่อนลงเสียบัดเดียวนั้นเปนตั้งน้ำตรงตกลงเสียบ
นั้นแล พระพุทธเจ้าลำบากมากนักคักกล่าวแก่เจ้าอนันทะว่า ตถาคตจักนิพพานในเมืองกุสินารายะแล แต่เมื่อ
ปาวานะมาถึงเมืองกุสินารายะไกลได้ ๖ พันวาพระคัมภีร์ด้วยอุสสาหะมากนักยังพักเขาแรงชาว ๕ แห่งจึงรอด
เมืองกุสินารายะยามพลังคำแล้ว พระคี่ค่อยเสลาเข้าไฟป่าไม้รังอันเปนสวนอุทธิยานแห่งพระยามลทังหลายนั้นคี่
ไพนอนเหนือช่องอันจักนิพพานในท่ากลางพระยาไม้รัง ๒ ต้นอันมีบริวารมากนักวันนั้นแล เมื่อปลงมะยามพระคี่
สอนสุภัททะปริพพาชกะหื้อได้อรหัตตะผละพระคี่เทศนามหาสุทสนะสูตรเพื่อจักสำแดงเมืองกุสินารายะว่าเป็น
มหานครระราชธานีอันใหญ่นักแก่เจ้าอนันทะเถระนั้นแล ถัดนั้นพระคี่กล่าวคาถาอันนี้สัจจกัฏฐังหลาย
ว่า ปริปุณโณ วโย เมยหิ ปริตตัมมะมะ ชีวิตตัม ปหายโว คมิสสามิ //

กตเม สรณัม มัตตโน ตูรา ภิกขุทังหลาย ส่วนว่าเวยยะแห่งคูนคี่เปนอันแก่แล ชีวิตคู้คี่หน้อยสั้นกว่าพระ
เจ้าทังหลาย ส่วนว่าที่เพ็งคู้คี่ได้แล้วแล วันนีตถาคตคี่จักละยังสูทันทังหลายไว้จักนิพพานไฟในวันนีชะแล ถัด
นั้นพระคี่มีมหากรุณาเปนอันบ่ขาดสอนด้วยโอวาทคาถาว่าดังนี้ อุปปะ มิตตา สติ มั่นโต เสลาโลละ ภิกขุโข
สมาหิตาสะ กัปปา จิตติ มนุรักกะ ณะโย อีสมิง ัมมะ วินะโย ปมัตตา วอนทสสติ ปหายชาติ สังสารัง ทุกขะสันตัง
กริสติ ปุคคละผู้ใดคนกระหัดนักบวชคี่ที่อยู่ อย่าได้ปะมาทะหลงลืมในธัมมวิเนยยะจุงกะทำเพียรใจๆ คี่จักได้ละ
เสียบยังขันชะทัง ๕ อันเกิดในวิภูฏะสงสารหื้อได้ถึงนิพพานดับทุกขังทังมวรแก่สูทันทังหลายบ่อย่าชะแล หน
คระหัดสัดหื้อรักภักดีคือกุสลกัมมัมปะละสิบประการ คือ ปาณาติบาต ๑ อทินาทานะ ๑ กาเมสุมิจฉาจาณ ๑
อันนี้ชื่อว่ากายกัมม ๓ แล มุสาวาทเวรมณี ปิสณังวาจาเวรมณี //

สัปปราวาจาเวรมณี ผุสสวาจาเวรมณี อันนี้ชื่อว่าวจีกัมม ๔ แล อมัจฉา อัปปยาปาทะ สัมมาทิฏฐิ อัน
นี้ชื่อว่ามโนกัมม ๓ แล ธรรมสิบอันนี้ชื่อว่ากุสลกัมมัมปะละสิบประการแล หนนักบวชหื้อรักสัจจปริสุทธะสีล ๔ อัน
คือ ปาฏิโมกขะสังวรสีล อินทริยสังวร สัมมาอาชีวะสังวร ปัจจะยะสันนิสิตสีล ละอันประการ ๑ นักบวชหื้อ
เว้นจากอนะสนะกัมมชาวเอ็ดมัตตั้นว่า เวพทานัง ผละทานัง ปัตตทานัง เวชชกัมม อยาหื้อเปนมหม้ออยา นักบวชบ่กำ
ทำสันนี้คี่จักพลันได้ถึงนิพพานดับทุกขังทังมวรเสียบแก่นักบวชตนนั้นชะแล อถะโข ภควา ภิกขุ อามันเตสิ หันทะ
ทามิ ภิกขเว อามันเต ยามะโว ะยะธัมมา สังขารา อัปปมาเทนะ สัมปะเถติ ถัดนั้นพระคี่สั่งเจ้าภิกขุทังหลายว่า
ดูราภิกขุทังหลาย หันทะทามิ นี้ในกาละบัดนี้ควรแล คุดตถาคตจักสั่งยังทันทังหลายนิพพานก่อนแล ดูราภิกขุ
ทังหลายยังขันชะทัง ๕ นี้ อนิจจาณิปปมัตตัมปะเทียงสัจจอันรู้แต่กรูมล้างตั้งนี้ทุกแห่งบ่ //

เว้นได้แล สูทันทังหลายอยู่พายหลังอย่าประหมาทจุงกะทำปฏิบัติหื้อถึงโลกุตระระสัมปัตติอันเปน
หนทางหื้อรอดหื้อถึงยังนิพพานเทื่อ ถัดนั้นพระคี่กะทำกัมมัญฐานชาว ๔ คือ กสินะสิบ อสุกะสิบ กายะคคะ
สิตนัง อนาปานัสสกรุณานัง เปนอารมณ์แล้วพระคี่เข้าปลงมะเจยาน เข้าทุติยะเจยาน ออกทุติยะเจยาน เข้าตติ
ยะเจยาน ออกตติยะเจยาน เข้าจตุตตะเจยาน ออกจตุตตะเจยาน เข้าอากาสาณัญจาเยตนะ ออกอากาณัญจา
เยตนะสมาปัตติ เข้าวิญญาณัญจาเยตนะ ออกวิญญาณัญจาเยตนะสมาปัตติ เข้าอากิญจาญายตนะ ออกจากอาก
ิญจาญายตนะสมาปัตติ นวะสัณญานาสนัญญาเยตนะ ออกนวะสัณญาเยตนะสมาปัตติแล้วพระคี่สัณญาเวทียิตนิ

โรธะสมาบัติเมื่อพระพุทธเจ้าเข้าสมาบัติตั้งอันเจ้าอนันทะคีสีใจว่าพระเจ้านิพพานแล้ว คีถามเจ้าอนุรุธเถระว่า ข้าแห่งเจ้าคุ พระเจ้านิพพานแล้วอันชะหรือ เจ้าอนุรุธเถระ กล่าวว่า อาวุโส //

อนันทะ คุรา อนันทะพระพุทธเจ้าไปนิพพานเทื่อ พระพุทธเจ้าเข้าสัญญาเวทียัตนิโรธะสมาบัติตาย ในขณะที่นั้นพระออกจากสัญญาเวทียัตนิโรธะสมาบัติแล้ว คีเข้าเนวะสัญญาณาสัญญาตนะ ออกจากเนวะสัญญาณาสัญญาตนะสมาบัติ เข้าอาภิกญาญาตนะ ออกอาภิกญาญาตนะสมาบัติ เข้าวิญญาณัญญาตนะ ออกวิญญาณัญญาตนะสมาบัติ เข้าอากาสาณัญญาตนะ ออกอากาสาณัญญาตนะสมาบัติ เข้าจตุตตถะจยาน ออกจตุตตถะจยาน เข้าตติยะจยาน ออกตติยะจยาน เข้าทุติยะจยาน ออกจากทุติยะจยาน เข้าปถมะจยาน ออกจากปถมะจยาน พระคีเข้าโลกิยะจยานอถะสมาบัติด้วยอันเปนอนุโลมะแล ปัตติโลมะพลันนัก ลัดมือเดียวได้ชาว ๔ โภฎิปลายแสนสมาบัติแล ถัดนั้นคือออกปถมะจยาน เข้าทุติยะจยาน เข้าตติยะจยาน ออกจากตติยะจยาน เข้าจตุตตถะจยาน ออกจากจตุตตถะจยาน สมันตรา ภควา ปริพพายิงพระคีออก //

จากจตุตตถะจยานแล้ว กามาวจระ มหากริยาสังณะสัมปะยุตตะ มาเปนปีละวงค์ฌณฺญาญ พิจารณา ดูยงคะจยานมีต้นว่า วิตกกะวิจจาราปิตินันถังคะตกหั้น ในเมื่อแล้วยังทวารูจิจิตตะนั้น กามาวจรมะหาวิบากอันประกอบด้วยโสมนัสสะเวทนาญาณสัมปะยุตตะอสังขาริกานั้นมาเป็นจุดติดกหน้าตารัมมะณะคีได้ว่า สมุจเฉทะตตปฏิสันธิชาตแล้ว พายหน้าันปฏิสันธิปมีแล ชื่อว่าปฏิเฌกชั้นสมันตระชั้นธะนิพพานด้วยพะยากตะจิตตะทุกชะสัจจะ แล้วพระคีนิพพานในปัสตบได้เดือน ๖ เฌิงเมงวันอังคารยามจักโกลรั้งแล ในขณะที่นั้นหมื่นโลกจักรวาลนี้คืไหวพร้อมกันเปนฮัสจันอันเฌิงกลัวหนึ่งหัวพองสยองเส้นขนลุกคืเกิดมีมากนักก้อง เทวดาทังหลายคีตั้งมากนักคุดตั้งอากาศจักแตกไฟนั้นแล คนแลเทวดาทังหลาย เว้นอรหันตะเจ้าไว้ล้าันให้เปนโกลาหลมากนักคนแลเทวดาทังหลายไหลหลังถั่งเข้ามาสักการะปูชามากนักรุงเรื่องด้วยประทีสปรั๊กี่ร้อยอเนกสังขยา //

รับหน้าปถมะสมโพธิ อหฺนมะ ชื่อว่าน้อยพวนเปนผู้แต้มเขียนคำชูสาธูเจ้าโสภา วัดใหม่สรีตอนไชยริมนาทรงผีเสื้อแล นายเหย ด้วยตะชะกุสลบูลอันข้าได้แต้มเขียนนี้คืชอกุสลไพรอดพ่อแม่ข้าจิมเทือะ นิพพานปัจจโย โทตฺเม นิจจํ ฐวํ ฐวํ ดีหลีเทือะ //

จุฬสัักขาตได้ ๑๒๘๗ ตัวปัสตบเปล้าเดือน ๑๑ แรม ๗ คำวันอังคาร ปรีปฺณณวันนั้นแล สระเด็จแล้วยามกองแลงปรีปฺณณแก่ข้าตัวข้าผู้แต้มชื่อว่าน้อยพวนไว้โชฎุเกคำพุทศาสนาพระเจ้าโคตมะ ๕๐๐๐ ภาวัสสาขอหื้อข้าได้เกิดรวมพระเจ้าอาริยะเมตตริยตนจักมาพายหน้าเฌียงแท้ดีหลีเทือะ ขอหื้อได้เฌิงอรหันมคคะยานเมตเตยยะสันติเก อนาคเต นิพพาน ปัจจโย โทตฺเม นิจจํ ฐวํ ฐวํ ดีหลี //

รับหลังปถมะสมโพธิ จุฬสัักขาตได้ ๑๒๘๗ ตัวปัสตบเปล้าเดือน ๑๑ แรม ๗ คำพร้าว่าได้วันอังคารปรีปฺณณแล้ววันนั้นแลเจ้าเหย อหฺนมะ ชื่อว่า น้อยพวนแต้มเขียนปลางเมื่อสร้างคราวาสอยู่บ้านนาคตหัวบ้านแลเจ้าเหย ข้าเขียนคำชูสาธูเจ้าโสภาวัดใหม่ขนาดตสรีตอนไชยริมนาทรงผีเสื้อแล เจ้าเหย ข้าเขียนธัมมพระเจ้าผูกนี้ขอหื้อข้ามีประหยาปัญญาเสลิวสลาตอาจรู้ธัมมพระเจ้า ๘ หมื่น ๔ พันชั้นธ ข้าหื้อข้าพลันได้รอดเนรพานเปนยอดแท้ดีหลีเทือะ //